

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetemi tanok és közéleti előjárók egész évre 8 K, tanítók, közéleti és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDNOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Ápróhirdetések szavankint 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postafelügyeleti cseque-számla 10.489. szám.

A székely akció apostolai.

Marosvásárhely, július elején

A felbuzdulás idejében apostoli buzgósággal akcióztak nem sokan, csak néhányan azok az emberek, a kiknek fájt a székelység árvasága s akik tudták is hol takargatja sebéit ez a nép, mely nélkül Erdélyt megtartani és színmagyarra tenni nem lehet.

De azóta jó néhány év telt el. Az apostolok elszéledtek a tűzhelytől. Kenyeret kaptak és hallgatnak. Az ügy pedig csak egy pár emberre maradt, a kiknek maguknak is meg van a saját terhük, éppen ezért a nagy kérdés mozgásába és irányításába immár beletörődtek és segídeket keresnek, hogy kátyuba ne rekedjen a székely akció szekere.

Mikor a Székely-Szövetség megalakult, az lebegett az alapítók szeme előtt, hogy ez a kérdés nem lévén néhány emerkéde, hanem a társadalom zömét illető nemzeti ügy, vegyen részt a munkába minden eszével élni tudó székely.

Ne csak az a néhány embere mozogjon és virrasszon, kiket a Székely Társaságok kebelén és címe alatt az ügy élére állítani sikerült, hanem mindenki: a hivatalnok, az iparos, kereskedő és földmivelő kivétel nélkül, ha eszével annyira élni tud, hogy ezt a kérdést átfogja.

Merészség volna azt állítani, hogy ilyenek kevesen vannak, pedig a szomorúan leverő tény az, hogy kevesen állottak munkába.

A szervezet úgy van megkonstruálva, hogy első sorban a vezetők sorakozzanak: A székely vármegyék és városok fő- és alispánjai, polgármesterei; a székely kerületek orsz. képviselői.

Hol látjuk ezeket? Hivatalaikban. Itt s csak itt. Társadalmi mozgalom és munka élén kevesen mutatkoznak. Náluk van a hatalom, a befolyás, siker minden biztosítéka s még sem mutatkoznak. Nem tudom megállapítani mitől félnek, azt sem, hogy egyáltalán félnek valamitől, de az historiai tény, hogy az akciót negligálják. Pedig minden székely vármegye és város érzheti hatását az apostolok megmozdulásának, akik faluról-falura járva ébresztgették a társadalmat.

Ébredj álmaidból, ébredj Árpád fia!

Felkelt a nap. Hazádnak fel kell viradnia!

Csak ezt a várost nézzük.

Mesébe való haladása onnan datálódik.

Onnan keletű a szorgosabb értelemben vett ipar és mezőgazdaság fejlesztésének intenzívebb munkája is. Azóta a vármegyei tisztviselőkről is levették a megélhetés nehéz gondjait, fizetésüket rendezték. És éppen olyan ember rendezte, aki a székely akciónak is példás munkása volt. Azt várná és joggal várhatná a nemzet, hogy ezek az emberek nagy intellektuális erejük fölölégét most hát ennek az ügynek szentelik és szentelhetik, a melynek nyomorultjaival még magasabbra emelkedhetnek. Fájdalom a megyei tisztviselők is elültek. Nekik már nem fáj a fejük; hadd jajgasson tovább a kinek fáj...

Hát a bírói-, ügyvédi-, tanári kar? Kimerül saját munkakörében. Tovább nem lát. Hogy nem is akarna? Azt megint nehéz volna állítani. De az is tény, hogy századrésze sem törődik a székely kérdéssel.

Ott vannak kaszinóink. Ezekre a szervezetekre a társadalom előkelőségeit fogták össze. Miért merülnek ki ezek? A kártyapénz fokozásának nagy és nehéz munkájában. A polgári színezetű egyesületektől csak úgy lehetne rossz néven venni, hogy nem vezetnek, ha az intelligensebb egyesületek már nem bírnák a munkát...

Hát a pénzügyeink? Összesen nem fejtenek ki annyi nemzeti irányu munkát, mint az Albina egy fiúja!

Pedig ezekre is számított és számít a székely akció. S ha még tovább fonnám a fonalat? Mindenütt rámutathatnék a vonatkozó egészen nagy tömegére.

Az apostolok fogynak, az apostolok kevesen vannak s a kik még vannak, azok is roskadoznak a teher sulya alatt.

Ki veszi át az öröküket? Valakinek át kell venni. Végre is azt nem lehet várni, hogy egy pár ember emelje ki megrekedt szekerünket.

A székely szövetség tisztújítás előtt áll. Elnöke, titkára és más tisztviselői lemondani készülnek. Bántja és bénítja őket az a széltehen-hosszában tapasztalt részvétlenség és közöny, mely a társadalom rétegeit megbénította.

Ki veszi át öröküket? Ki vezet tovább az akciót? Ki dol-

gozik? Olyan kérdések ezek, mikkel számolni kell. Még pedig iziben, míg nem késő.

Augusztus utolsó napjaira gyűl össze a székely szövetség Udvarhelyen, Debrecenből nagyobb az érdeklődés iránta, mint innen. (Bizony nálunk, Udvarhelyen is elég közöny nyilvánul meg iránta) Ébredjünk fel és álljunk mellette mi is. Ne legyen egyetlen fia e hazának, aki tovább létlenségben marad. Buzduljon fel, ha másan nem, az ellenség példáján, a mely nem erővel, de taktikával aratja sikereit az általunk felügyelet nélkül hagyott területeken. S keressünk a régi kifáradt vezetők helyett másokat, akiknek azok is megnyugvással engedhetik át a munkatért, a melyen ők keveset vagy semmit s mindenki más többet aratott.

Apostolkodásra még sokáig lesz szükség. Mint a kereszténység első századaiban, nehezen halja át a sziveket a megtisztulás és felemelkedés gondolata, mely alapja és biztosítéka is lehetne a jövődönök

„Székely Ellenzék“.

Egy pár szó a maga idején.

A „Székely-Udvarhely“ című lap 54-ik számában „Nemzetiségi tulkapás“ cím alatt Moldován Demeter segesvári gör. keleti esperesről, ki a székelykereszturi m. kir. állami tanítóképezdén a tanképesítő vizsgán mint egyházi tanfelügyelő, érseki biztos működött, egy igen szembe-ütő nyilatkozat jelent meg; t. i. hogy nevezett esperes a tanítványait a hittanból román nyelven akarta vizsgáztatni és hogy ez neki nem adatott meg, a magyar nyelven való vizsgáztatást megtagadta.

Legyen szabad ezen eljárásra egy pár észrevételt tennem a következőkben:

Az igaz, hogy valamint a román. kath. egyházban a „liturgiális“ nyelv a latin, úgy a gör. keleti egyházban a román az és ezt az isteni tiszteltnél ősi gyakorlat folytán nem kifogásolta senki; no de itt Demeter uram nem liturgiális nyelvről, kántori kiképezetetről, hanem magyar királyi állami tanítói kiképezetetről van szó, a hol az állam és nem az egyház fizeti a tanítókat.

A tanítónak úgy az iskolában, mint a társadalmi életben tudnia kell a magyar állam hivatalos nyelvét, de ugyátszik, hogy az esperes ur hatalmi tulbuzgóságában nem tudta elképzelni, hogy Székelykereszturon hol van?! Magyarországon e? vagy Romániában? hiszen büszkén kellett volna a hittant magyarul is elmond-

datni tanítványával, tudva azt a szent írástól, hogy a Jézus tanítványai a szent lélek eljövetelevel nemcsak egy nyelven, de már több nyelven is vallották hitüket; vagy talán szegyezte hitelvit megvallani? fájdalom!

Nem akarok az esperes eljárása felett hírlapi polemikába bocsátkozni, mert nem természetem, sem a nyelvi kérdésben politizálni, mert nincs időm rá, csak azt jegyzem meg, hogy a midőn Székelyudvarhelyre jött az itteni ev. ref. kollegiumba, hogy VI. gimn. osztályos pap létere a VII. és VIII. osztályból is vizsgázzon, tudta-e azt, hogy: Magyarország a mi hazánk, itten nevelt apánk-anyánk! ugy-e bár jól esett, hogy az osztályvizsgán, melyet magyarul tett le, keresztül mehetett a tanári kar szíveségéből és ma ennek folytán esperes lehet? nó tehát ha ezeket tudta kérem, miért oly megvetendő mégis a magyar nyelv, vagy tán papjai, tanítói nem élveznek a magyar államtól congruat, fizetést?

Petőfiként „Szegény hazám! mennyi homályos csillagod van néked! Rosszalásomnak adok kifejezést Moldován esperes eljárása felett, hogy ő Magyarországon a magyar állam nyelve ellen kikelt és azt tiszteletben tartani nem kívánja. Hiába! a jó utazási napidíjak, esperesi fizetések az embert elbizakodotta teszik s így tulbuzgóságában nem tudja, hogy mit tesz.

Rendre tehát vele!

Sándor István,
gör. kath. esperes.

*

Készséggel adunk helyet a fenti soroknak, melyeknek írója méltán számíthat vármegyénk népének általános elismerésére, midőn a magyarság védelmére ilyen bátran és lelkesen sikra száll. Így kellene érezni és gondolkozni hazánk minden polgárának és akkor mindjárt eltűnnek a nemzetiségi kérdés és testvéries béke fűző egymáshoz a magyar haza minden polgárát.

Szentelepek Udvarhelymegyében

A „Székely Udvarhely“ 53. számában olvasom, hogy a pénzügyminiszterium Dr. Pálffy Mór m. kir. osztálygeológust az erdővidéki szentelepek megvizsgálására és tanulmányozására kiküldötte s hogy működését már a hét folyamán megkezdi.

Erdővidéken is találják több helyen szenet, de Székelymuzsna határában az előfordulási helyek, kibúvások olyanok, melyekből joggal lehet következtetni egész szentelepekre. Mig az erdővidéki szenek

igen fiatalok pl. a már üzemből levő köpecsi, addig a székelymuzsnai sokkal szebb és jobb.

Hat év óta kutatom községünkben a szent és nemcsak községünkben, hanem vidékünkön is és kutatásaim oda vezettek, hogy a Küküllő völgyétől délre levő helységek határai mind telve vannak szénrel. A máv. fővonalától alig egynegyed órai járással van a legszebb kibúvás, amely az én zárkutatmányom. Ha vármegegyünk déli részén szénbányát nyitnának, azt föltétlenül a székelymuzsnai határon kezdenék meg, mivel a legszebb szén a legnagyobb mennyiségben itt található és a mi a fő Erked fővonalai vasútállomáshoz alig 4 kilométernyire van.

Szegény székely népünk érdekében kérem, hogy a „Székely-Udvarhelyben a miniszteri kiküldött figyelmét felhívni sziveskedjék. És kérem saját érdekemből is, amennyiben 6 évi sok fáradozásomban és költségekben kárpótolva lennék.

Jól tudom, hogy személyi érdeket nem szolgál kedvelt lapja, de ez esetben is önző nem vagyok, mert első sorban sok szegény székely munkás és csak másodsorban én lennék a nyertes.

Szathmáry Lajos,
állami tanító.

A végrehajtási novella.

Dr Nagy György beszéde a képviselőház a hó 2-ki ülésén.

T. Képviselőház! Az igazságügy-miniszter urnak 367. sz. törvényjavaslatát a végrehajtási eljárásról szóló 1881. LX. t.-cikk módosítása és kiegészítése tárgyában az igazságügyi-bizottságnak 911. sz. jelentésében foglalt szövegezés szerint általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. Azért kezdem azzal, hogy a javaslat mellett szólalok fel, hogy ezzel nagyjában jelezsem azt az irányt, a melyet felszólalásomban követni fogok. De másfelől t. Ház nem véletlen volt, hogy hivatkozom arra, hogy az igazságügyminiszter urnak törvényjavaslatát abban a szövegezésben, a melyben az igazságügyi bizottság megállapította, még véglegesnek tekinteni nem lehet, mert úgy hallottam — bár még nem nyert hivatalos megerősítést, — hogy a javaslat 29. §-ának tárgyalásánál egyesek indítványt óhajtanak benyújtani, mely szerint mondjuk ki azt, hogy a most fennálló követelésekre nézve egy esztendeig még a régi végrehajtási törvény az 1881. LX. t.-cikk marad hatályban. Én ezen indítványhoz nem járulhatok hozzá, mert ebben az indítványban az egész törvényjavaslat felforgatását látnám s azért a javaslatot a részletes tárgyalás alapjául csak azon feltétellel fogadhatom el, hogy ha az utolsó szakasznál az egész rendszert felforgató ilyen indítványt a t. Ház nem fog magáévá tenni.

Hiszen mi volt a javaslat célja? A mint maga a javaslat indokolása is kifejezi az, hogy a szorongatott adóst meg kell védelmeznünk. Napok óta hallottuk azt, hogy röviden kell beszélni, hogy a novellának mielőbbi elfogadásával védelme siessen a képviselőház is a sok szorongatott kisembernek. Ezen helyes és méltányos tervvel szemben kívánunk egyesek az utolsó szakasz-

ban olyan rendelkezéseket felvenni, a melyek még egy teljes esztendeig elodázzák a törvény hatályba lépését, illetőleg fentartják az 1881. évi LX. t.-c. rendelkezéseinek érvényét. Minthogy pedig én ebben a törvény egész szellemének megsértését látom és miután fonto-nak, lényegesnek tartom, hogy a törvény végrehajtásánál ugyanaz az intenció, ugyanaz a szellem nyilatkozzék meg, amely a javaslat elkészítésekor megnyilatkozott, a javaslatnak ez az intenciója pedig homlokegyenest ellentétben áll azzal a kívánsággal, hogy a rossznak talált törvény hatályát egy évvel még meghosszabbítsuk, én ezen indítvány sorsától teszem függővé, hogy a részletes tárgyalások során milyen módosításokat, indítványokat és előterjesztéseket tegyek a t. háznak?

Azért fogadom el örömmel ezen javaslatot, mert szeretetet, szociális érzéket látok benne a kisemberrel szemben és mert az ennek védelmét statuálja. Mindig azért szólaltam fel, hogy az olyan törvényjavaslatokat, a melyeknek van szociális tartalmuk, a melyekben megüjlatozik a szociális érzék, támogassam és ha most egy olyan javaslatot látok, amelyben ha gyenge erővel és halvány színekkel is, de mégis megnyilatkozik ez a szociális érzék, akkor azt én elfogadom, a magam szavazatával támogatom.

T. képviselőház! Nyilvánvaló, hogy egy törvénynek célja nem lehet az, hogy a hitelezőt, vagy helyesebben mondva a jogosított személyt, mert hiszen minden ügylet hitelezési ügyleten alapul, törvényes hátrányokban, igazságtalanságokban részesítse. Nem lehet viszont a törvénynek célja az sem, hogy az adóst a maga teljes erejével — a törvény hatalmas erejével — a jogos, vagy jóhiszemű, becsületes hitelező követeléseinek teljesítése alól megvédje.

T. képviselőház! Nyilvánvaló, hogy a perben a felperesnek és az alperesnek az érdeke ellentétes. Nyilvánvaló az is, hogy a per befejezése után, a meghozott ítélet után a végrehajtónak és a végrehajtást szenvedőnek szintén ellentétes érdekei vannak. De ezt a kétféle ellentétes érdeket egy nagy, hatalmas érdek, maga az államérdek kell hogy kiegyenlítsen.

Nem kívánhatja az adós, hogy olyan mértékig védje őt a törvény a végrehajtási eljárás során, amely mértéke a védelemnek az igazságszolgáltatásba vetett hitet, a bírói parancs erejébe vetett bizalmat alkalmas volna megdőnteni; viszont a hitelező sem kívánhatja, hogy a „fiat justitia, pereat mundus“ elvének alapján az adósnak tönkretételével is a maga követeléséhez hozzá jusson. T. képviselőház! Én az állam szempontjából egyformán nagyon szomorú látványnak tartanám a törvény erejével kicsufolt hitelezőt és a törvény által tönkre tett adóst.

Ha azt a képet vesszük, a mely az igazságot Justitia istenasszonyt ábrázolja, akkor az én véleményem szerint a mérleg ezen a képen az anyagi igazságot jelenti, a kard pedig a mit Justitia a kezében tart, a végrehajtó hatalmat.

A milyen helytelen lenne, ha ezt a kardot az adós kezébe adná a törvény, hogy védekezzen minden

erejével ezen hatalmas fegyverrel az őt megtámadó jóhiszemű hitelezőivel szemben, éppen olyan helytelen lenne, ha egyoldalulag a hitelező kezében volna ez a fegyver, hogy ő a maga tetszése szerint modern Shylokként az adós szívéből vágassa ki a megítélt fontust. Azért kell, hogy a végrehajtó hatalmat, az ítélet végrehajtásának pallosát az állam tartsa meg a maga kezében és igazságszeretettel, szociális érzéssel, bölcseséggel hajtsa végre azt az ítéletet, mely a mérleg serpenyőjében meg nyilatkozott.

(Folyt. köv.)

Gazdakörök rovata.

A legelők ápolása.

A legelők ápolásával igen kevés helyen találkozunk. Pedig a legelők ápolása ép olyan fontos és szükséges, mint a szántóföldnek, rétnek a gondozása. Hazánkban sajnos általános elterjedt dolog, hogy a legelőket a legtöbb vidéken nem gondozzák, dacára annak, hogy törvényes intézkedések is vannak életbe léptetve. A legelők eme elhanyagolásának következményét látjuk azok szomorú kinézésében. Ezen pedig csak úgy lehet segíteni, ha hozzálatunk azoknak az ápolásához, gondozásához. A legelők rendszeres ápolása kezdődik a tavaszi és őszi rendszeres boronálással; a legelőknél nem árt a réthasogatókkal, rétuajtókkal, rétyalulókkal való megjárata. A legelőknél ha végigtekintünk, azt fogjuk látni, hogy bizony ott a legkülönbözőbb gyomok diszlenek, meglehetősen nagy számban, cserjék, bokrok tarkítják azoknak képét. Ezek pedig mind olyan ékességei a legelőknél, melyeket ott megtűrni nem volna szabad. Ezeknek a pusztítására reá kellene szorítani a pásztorokat, a kik járják a legelésző jóság után a legelőket. Jól ápolt legelőn az időszakonkénti fűmagvakkal való felületésnek igen nagy jelentősége van. Nem kevésbé fontos a legelőknél a trágyázás is, melyre hazánkban figyelmet egyáltalán nem fordítanak. Trágyaszertül alkalmazzák a komposztot, trágyalevet, műtrágyákat. Hazánkban a ritkán alkalmazott trágyázása a legelőknél még a legtöbbszőr abban áll, hogy a fölösleges trágyalevet kihordják, más egyéb trágyaszerek alkalmazása azonban ismeretlen. Míg Németországban a legelőknél is alkalmazzák a műtrágyákat, addig nálunk nem, pedig a mint a réten, ép úgy a legelőknél is kedvező eredményeket tudnának elérni a foszfor, kálitrágyákkal, sőt a chilisátrómmal is. Végre a legelők rendszeres ápolásához tartozik a legelők megközelítésének, az utaknak rendszeres meghatározása is.

A műtrágyafélék vásárlásáról.

Általános elismert dolog az, hogy a műtrágyák használata, alkalmazása nemcsak hogy kívánatos, de határozottan igen sok esetben nélkülözhetetlen is. Mert az okszerű trágyázása talajainak a műtrágyázás nélkül manapság már el sem képzelhető. A műtrágyák alkalmazása folytán előállott kedvező terméseredményekről óriási számú bizonyítékok állanak

ma gazdáink rendelkezésére. A műtrágyáktól azonban csak akkor várhatunk kedvező eredményt, ha megfelelő minőségű trágyaféléket vásárolunk. Ezt pedig csak akkor érhetjük el, ha megbízható forrásokból szerezzük be azokat. Műtrágya iparunk azt mondhatjuk, hogy igen szolid kezében van letéve. Hogy ez tényleg így van, arról meggyőződhetünk akkor, ha végig tekintünk a megbízható helyeken vásárolt műtrágyák ellenőrző vizsgálata eredményein: ezek azt mutatják, hogy érdemleges eltérések alig mutatkoztak. Ha pedig mutatkoztak, azok rendszeren oly módon állottak elő, hogy a vevő a műtrágyát nem megbízható cégektől szerezte be, hanem többé-kevésbé meg nem bízható viszontelárusítóktól, a kik nem megfelelő minőségű műtrágyákat forgalmak. Gazdáinknak nem lehet eléggé ajánlani, különösen pedig kisgazdáinknak, hogy műtrágyaszükségleteiket ne szerezzék be kiskereskedőktől, hanem társuljanak, erre ott vannak a gazdasági egyesületek közvetítő irodái, álljanak össze, határozzák meg együttesen a beszerzendő mennyiséget és úgy vegyék meg a teljesen megbízható műtrágyagyárainktól a kívánt mennyiséget. Így jobb minőségű és olcsóbb műtrágyát fognak beszerezni. Az eredmény pedig feltétlenül biztosabb és jobb lesz.

KÜLÖNFÉLEK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy villamvilágításunk bevezetése óta egy éjjeli utcai verekedés se történt városunkban; mondják, hogy Petrás Sári azért nem jött Udvarhelyre vendégszerepelni, mert arról értesült, hogy felleptére az összes jegyeket előre elkapták;

mondják, hogy a vasárnap éjjeli véres verekedésre a rendőrség éppen olyan gyorsan érkezett meg, mint tüzesetén a tűzoltóság szokott;

mondják, hogy azon a nevezetes éjjeli verekedésen csak egy csekélység történt; az egyiknek csak a fejét törtek be, a másikra pedig csak rálöttek;

mondják, hogy városunkban lázas szorgalommal készülnek a „Székely-Szövetség“ congresszusára;

mondják, hogy a szarvasmarhák árának erős csökkenése miatt, mérszárosaink a hus árát jelentékenyen lecsökkentették;

mondják, hogy a szeszadó felemelése miatt számosan beléptek az antialkoholista-egylet tagjai sorába.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— Végrehajtási novella cím alatt kezdjük meg mai lapunkban dr Nagy Györgynek, a képviselőház július 2-án tartott ülésén elmondott nagyszabású beszédének közlését, melyet úgy tartalmánál, mint meleg emberszeretetre és helyes szociális érzékre valló tendenciájánál fogva olvasóink szíves figyelmébe ajánlunk.

— Vármegyénk közigazgatási bizottsága tegnap, július 8-án tartotta rendes havi ülését, melyen Ugron Ákos főispán távolléte miatt Dr Sebessy János alispán elnökölt. Miután

az ülés csak déli 12 óra felé ért véget, kénytelenek voltunk tudósításunkat lapunk jövő számára halasztani.

— **Tudomásul.** A helybeli kerületi munkásbiztosító pénztár ez uton juttatja tudomására az érdekelteknek, hogy e hó 8-án este tartott ülésében elhatározta, miszerint a tisztviselők munkával való túlhalmozása miatt a be- és kijelentések, valamint egyéb folyó hivatalos ügyek naponként csak a délelőtti órákban eszközölhetők, délután pedig a hivatalnokok zárt ajtókkal dolgoznak és csak sürgős esetekben állanak a beteg tagoknak rendelkezésére.

— **Városi rendkívüli közgyűlést** tartott Gothárd János polgármester elnöke alatt kedden (e hó 7-én) képviselőtestületünk, amelynek tárgysoroztatán 12 pont állott. A katonai lakatanyá körül végzendő építések és más szükségletek fedezésére korábban elhatározott 65.000 koronás kölcsönt a nagyszabású általános takarékpénztártól fogják felvenni, mint a mely legelőnyösebb ajánlatot tett. Ez alkalommal is bebizonyítván, hogy a szász bankok — sajnos — sokkal jobban tudják a pénzügyi műveleteket helyesen megoldani, mint a magyar intézmények. Ezt pedig nemcsak összedugott kézzel kellene nézni hanem követendő példakép tekinteni. Az állami elemi iskolát ideiglenesen az óvoda épületben, a leányiskolát pedig a ref. leányiskola megszűnésével annak épületében és a szombathalvi városrész iskoláját Gál Mihály házában helyezik el. A berendezésre nézve pedig kimondatott, hogy az majd az új épülethez is alkalmas legyen. Az adókövető bizottságba, mely már 6-án megkezdte működését Bálint György és Papp Zakor József küldettek ki. A Szabó József féle telek eladásának ügyét napirendről levették. A villamos telep üzembéviteléről szóló jegyzőkönyvben foglaltakat többek felszólalása után tudomásul vették és a végleges át vétel idejét folyó hó 20 ikára tűzték ki. Az átvételnél a város érdekeit Semsey Béla fogja képviselni az építőbizottság és kiegészített tagjainak jelenlétében. A Ganz-gyár 34 napos késedelme után felszámított 3400 K-ás bírságának tárgyalását ezuttal napirendről levették és a végleges átadás utánra halasztották.

A fazekas ipartársulat gépház helyére vonatkozó határozatot újabb 30 napra, a Gyarmathy József telkének vásárlását és a főreáliskola feljáró mellett való telek eladását 15—15 napos határidőre tűzték ki. A báró Orbán János társa vásári szerződését jóváhagyó belügymin. leiratot tudomásul véve, Szombathalvy főkapitány, Soó és Lakatos tanácsosok, dr. Kaszay orvos, Simó Mátyás pénztárnok, Jancsó János adóellenőr, László Sándor adótitkos, Gálffy főjegyző, Soly mossy számvéve, Rápolthy levéltárnok, Holstein rendőrnök, Gellért rendőr, Gothárd polgármester különböző időtartamu szabadságot nyertek. A nyári hivatalos óra idejét pedig reggel 7-től d. u. 1 óráig állapították meg. A jegyzőkönyvet ma délelőtt 9 órakor hitelesítik.

— **Elmaradt vendégszereplés.** Petrács Sári vendégszereplés, melyről egy színházi kommuniké után mi is megemlékeztünk, állítólag egy véletlenül

bekövetkezett automobil baleset miatt elmaradt. Nem kutatjuk mennyi igaz e birból, de azt kijelentjük, hogy a művész az utját vasuton is folytathatta volna, és sem részéről, sem az igazgatóság részéről nem vall jó izlésre, hogy a közönséget zajos reklámjával így felültette.

— **Vakmerő tamadás.** Dr. Sebessy János alispán és Ugron Zoltán fiatalfalvi birtokos, e hó 7-én estefelé hivatalos kiküldetésből utban voltak hazafelé, midőn kocsijuk egy szembe vágató szekérrel találkozott, melyen öt részeg emberült. Az alispán kiakartak térti jobbra és kézzel integettek, hogy a másik kocsi térjen ki balra, nehogy a szekerek összeütközzenek; azonban a szekeres valószínűleg úgy be lehetett rugva, hogy a lovakat képtelen volt irányítani és így történt, hogy midőn egymás közepébe jutottak, majdnem összeakadtak; ezt meggátolando Ugron Zoltán az idegen szekér közelebb álló lovának fejét tenyerével másfelé akarta irányítani, mire a szekéren ülők durva módon megtámadták és rájuk ordítottak: kik vagytok? Azután durva szitkok között tovább vágattak; Ugronék már biztonságban érezték magukat midőn majdnem egy kilométernyi utat a tett helyéről elhaladtak, de a pálinka-ittas atyafiakban felébredt az ősi virtus és visszafordulva sebes hajtsal üldözöbe vették az alispán kocsiját és úgy leszorították az utról a sánca, hogy majd felfordult; Ugron és az alispán a kocsiból lerángózták, tettegen bántalmazták; az egyik székelynél kasza is volt és vadul ordították: „Vedd ki a bicskádát és szurd belé!” Az alispánra esőernyővel támadtak és ha védelmére jobb karját fel nem emeli talán véresre is sebeztek volna, de így is addig ütlegelték, míg az esőernyő darabokra szakadt; Ugron Zoltán pedig a jobb arcán szenvedett jelentékeny sérüléseket. Az alispán egy kerekpáron arra haladó építőmestert megkért, hogy a csendőroket irányítsa a menekülőket, a kik — mint egy utszéli korcsmában megtudták — Rugonfalva felé vették útjukat, hogy az üldözőket illetőségükre nézve félre vehethessék.

Az előkerült csendőrség meg is csipte a jó madarakat és bekísérte őket, hol azzal védekeztek, hogy ők nagyon be voltak rugva és nem tudták mit tesznek. A városban elterjedt azon tévhitet, hogy ez az alispán személye ellen tervezett és előre megfontolt, boszúból eredő tamadás lett volna a legilletékesebb helyről határozottan megafolták. Elég sajnós, hogy ez az eset egy közfoglalmu uton megtörténhetett és ilyen veszélyeztetett közbiztonság mellett bizony óvakodnunk kell kocsin utazgatni, ha csak ez intés nem lesz a jövőre nézve, hogy hasonló esetek megakadályozására a legerélyesebb intézkedések haladéktalanul megtéessenek.

— **Udvarhelyi csendélet.** A társadalmi modor és az erkölcsök durva eltévelyedéseit mi sem jellemzi jobban, mint az a körülmény, hogy városunkban alig mulik el olyan hét, alig van szűkebb vagy szélesebb körű társadalmi összejövetel, melyen hevesebb összeszólalkozások vagy tetteleges verekedések ne fejlődjenek ki. Az embereknek egymás iránt tartozó általános tisztelet hiányára vezethetők

vissza szétzúllott társadalmunk e durva elfajulásai. Nagyon sok esetben hallgatóság tértünk napirendre az ilyen események felett, mert nem akartuk szennyesünket a nyilvánosságra hozni, de most már olyan mérveket öltenek, hogy részünkről is vétkes mulasztásnak tartanók, ha a közvélemény és lakosságunk nevében, a legerélyesebben ne követelnők a tarthatatlan állapotok radikális megszüntetését. Azonban itt nemcsak a rendőrség legéberebb figyelmére, de az egész társadalom és lakosság határozott állásfoglalására van szükség és különösen a vendéglősöknek kell kötelességüké tenni, hogy minden veszélyeztető összetűzésnél azonnal rendőri segélyhez forduljanak; a ki nem bírja az italt, az ne igyék és a ki iszik, az ne garázdálkodjék, ne csináljon a hibájából virtust, mellyel többi polgártársait inzultálja és néha a tettelegességre is ragadja, mert így nemcsak a nyilvános mulatóhelyek, de az utcák közbiztonsága is veszélyeztetve lesz. Bizonyítja a legközelebb történt két eset, mely bár nem minden részleteiben tudomásunkra jutott. A mult hó végén két értlen diák legény abban virtuskodott, hogy a korai éjjeli órákban eléjük került iparossegédekbe kötött, a miből természetesen dulakodás, majd parázs verekedés támadt; a rendőrség a botrány főkolompását letartoztatta és a csendhaborítokat kisebb-nagyobb pénzbírságra ítélte. — A másik eset most vasárnap éjjel történt, a mikor a bortól mámorosan ismét két csoport került egymással szemben, épen a vármegyeháza sötét oszlopcarnoka alatt; a vizsgálat ez ügyben nincs még befejezve és így korainak tartjuk részletezni, de annyit már biztosan tudunk, hogy a veszekedés súlyos sérülésekkel végződött és a résztvevők elszéledtek, mire a rendőrség a tett helyére érkezett volna. A felsorolt konkrét esetből két figyelemreméltó körülmény domborodik ki és pedig először amit már oly gyakran sürgettünk: rendőrségünket, a legmesszebb menő áldozatokkal feltétlenül szaporítani kell és másodsor gondoskodni, hogy a református templom és a csizmadia szin háta mögött, vármegyeház előtti tér megfelelő világitást kapjon, mert városunk ezen legforgalmasabb helyén, új villamososságunk dacára a világitás oly botrányos, hogy ott nyílik a legjobb alkalom az orvttamadásokra és tervszerű verekedésekre. Ezekre óhajtottuk egyelőre felhívni az illetékes hatóságok figyelmét.

— **Kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Blajer Balázs, Gyerkos Mihály, Kertész Albert és Lőrincz Béla okl. tanítókat a székeljudvarhelyi állami elemi iskolához rendes tanítókká nevezte ki. Gratulálunk!

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszterium Kolumbán József olasztelki állami tanítót Kolozsvárra; Mező Erzsébet aldobolyfarkasvágótelepi áll. tanítónőt Olasztelkre helyezte át.

— **Mintaméhes.** A székelyszentkirályi gazdakör az első egész Erdélyben, mely szépen berendezet mintaméhesselel bír; a miniszteri kirendeltség közbenjárásával a földművelésügyi kormány 600 koronával járult a berendezésekhez. A községben általában példás rend és józan élet

folyik a mi elsősorban Tamás István plébános, a tanítószék, a bíró és a jegyző érdeme, mert a művelt lelkületű pap valóságos atyja híveinek, a kiket mindenféle háziiparra ő maga oktat nagy türelemmel és tapintattal, úgy hogy ezért a sepsiszentgyörgyi kiállításán is kitüntetésben részesült.

— **Hirtelen halál.** Lőrincz Gáspár székelyszentkirályi 58 éves lakos, szombaton e hó 4-én reggel az erdőbe indult és déltájban egy bokor tövében találták meg kihűlt tetemét. A szerencsétlen ember szivbajban szenvedett és Dr. Görgényi megállapította, hogy ez okozta hirtelen halálát. Hétfőn temették el az egész község őszinte részvéte mellett.

— **A Székelyföld az Urániában.** Az „Uránia” tudományos színház igazgatósága megbizta Lajos Dénes marosvásárhelyi lapszerkesztőt, hogy a Székelyföldről írjon darabot a színház számára. A megbizásból kifolyólag Lajos Dénes a napokban körutra indul a Székelyföldön az eredeti fényképfelvételek eszközölése céljából. A darabhoz a mozgófénykép felvételeket Pathé Frernek a világ leghíresebb mozgófénykép vállalatának fényképező fogja eszközölni, a ki jelenleg Budapesten tartózkodik. A „Székelyföld” c. darabnak rendkívüli érdekességet fognak adni a mozgófényképek, melyekben természetben felvett medvevadászat, pisztángász, székely lakodalom, székely táncok, stb. fognak bemutatni. A darab novemberben fog színpadra kerülni.

— **Az eperjesi jogakadémián** az 1908—1909. tanév első felére a beiratások 1908. szeptember 1-től 12-ig eszközöndők; az előadások szeptember 16-án veszik kezdetüket. Utólagos felvételnek szeptember 13—15. napjain dékani-, azután pedig tanárkari engedéllyel lehet helye. A kik jogi tanulmányaikat csak most fogják kezdeni, azok az érettségi bizonyítványt, a kik pedig az egyeteméről, vagy más jogakadémiákról lépnek át, azok csupán eddigi leckeökönyvüket tartoznak a beiratkozásnál felmutatni. Azok az egyéves önkéntesek, a kik tényleges katonai szolgálatukat f. évi szeptember hó végén fejezik be, október 1—8. napjain iratkozhatnak be. A vizsgálatok határideje szeptember 1-től 15 ig terjed. A felvételi tandíj 50 K. Evangelikus lelkészek, tanárok és tanítók fiai — tekintet nélkül vagyoni viszonyaikra — minden további folyamodás nélkül a tandíj felét fizetik. A jogakadémiai hallgatók vallásfelekezeti különbség nélkül részesülhetnek a Collegium kebelében fennálló ujonnan épített s kényelmesen felszerelt tápintézet kedvezményeiben; ebéd- és vacsoráért az első félévben szeptember 1-től december végéig 60 korona, csak ebédért 34 korona fizetendő. Joghallgatók havonként is beiratkozhatnak. A szünidőben mindenemű felvilágosításokkal, levelbeli megkeresésre is szívesen szolgál a jogakadémia igazgatósága.

eredeti angol, francia és amerikai toalet - modelt közül a Budapesti Bazar egy évfolyamában. Előfizetési ár: negyedeve 2 K, a „Székely-Udvarhely” előfizetőinek 1 K 60 f. Ingyen mutatványszámot küld a

1848

„Budapesti Bazar” kiadóhivatala
Budapest, VIII., Baross-u. 22. (Budapesti Bazar-ház.)

Kiadja: Botegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

Szerkesztői üzenetek.

R. J. Magyaroson. Ugy becses küldeményét, mint szives levelét köszönettel vetjük és ha most kivételesen nem teljesíthetjük kívánságát csak azért történik, mert egy tárgyra kétszer visszatérni lapunk szük kerete nem engedi meg. A legnagyobb baj hogy mindenhova személyesen nem juthatunk el, a s kiket felkérünk és ígéretet is tesznek a tudósításra, a legtrikább esetben veszik ezt komolyan; a kik pedig az ügy iránti buzgóságból önként vállalkoznak, rendszerint megkésnek a beküldéssel. Így történt ez most is; az utolsó pillanatban kénytelenek voltunk, ahhoz a jó akaratú urhoz fordulni a kire ön is hivatkozik és éppen az ő információja szerint irtuk meg tudósításunkat, melyet most nem találunk ildomosnak helyreigazítani, még ha egyes pontokban eltérő is. — Kérjük nyugodjék meg ebben és szerencsésülte lapunkat a jövőben is tudósításaival, cikkeivel — de minden esetben valamivel gyorsabban. Szívesen üdvözljük!

HIRDETÉSEK

A hirdetések gondos átolvasása önnek valószínűleg hasznára lesz!

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-író-, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Kiadó lakás.

Egy szép szoba beburorozva kiadó Bem-utca 10. szám alatt. Kassay F. Gyulánál.

Nyomban a szentesítés után a Ráth-féle könyvkiadóhivatalban Budapesten megjelennek és **Betegh Pál könyvkereskedésében már most** történhet előjegyzés mellett **kapthatók** a következő **igen fontos törvények**:

A büntetőtörvények és a bünvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló t. c. 16. r. é. 1. koronán 20 fillér. E fontos novella az egész jogszközséget és csendőrséget érdekli.

A végrehajtási eljárásról szóló 1881: LX. t. c. módosítása és kiegészítése. 16. r. é. 1. koronán 20 fillér. Ezen módosítás nélkülözhetetlen minden ügyvéd, bíró és végrehajtónak.

Az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetéről szóló törvények. 16. r. é. 80 fillér. Ezen rendkívül törvények minden ügyvédet érdekel.

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876: XIV. t. c. módosításáról. 8. r. é. 1. koronán 60 fillér. Ezen új törvény az összes közegészségügyi szolgálatban lévőket érdekli. A szeszadóról, valamint a szesztermeléssel együttesen készített sajtolt élesztő megadóztatásáról szóló t. c. 8. r. é. 4. koronán. Ezen új törvény az összes eddigi szeszadóra vonatkozó t. c. cikkeket hatályon kívül helyezi s így rendkívül fontos minden ipari és mezőgazdasági szeszgyáros és szeszkereskedőre nézve.

„Gazda szeme hízalja a nyáját!”

Ez a régi, de ma is jó közmondás sehol sem valósul jobban, mint

Mercz Károly

cipészmeister Székelyudvarhely, Eötvös-utca 5. szám

új rendszerű

férfi és női

cipőkészítésénél.

Mind enki a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik saját kezűleg előállított szép s gondos készítményeiről.

Fényképészeti

szarazlemezek, kartonok, előhívó és rögzítő-fürdők fényképészek és amatőrök részére legjobb minőségben kaphatók

BETEGH PÁL

KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN Székelyudvarhelyt.

Rigler József Ede fotoipari osztályának elárúsítása, A. D. r. védjeggyel.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben; nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Eladó ház.

Székelyudvarhelyt, a Király-utcaiban, a Fülel Dániel-féle ház örök áron eladó. Értekezni lehet Fülel Istvánnál Malom-utca 36. szám alatt.

Ropogós eseresnyét.

Élvezésre és befőzésre: Pöszmétét (egrest) nagy szeműket postakosaránként 2 K 40 f.; üvegszemű nagy meggyet befőzésre és rétesre 3 K; kajszin barack remek szép példányok június 15-étől szállítva, befőzésre és lekvárnak való 2 K 40 f.; Fűszerek vegyesen, u. m.: ugorka, tők, fejes- és kelkáposzta, cukorborsó, vajhab, kalarab, zöld-paprika carfiolt postakosaránként 2 K 80 fillér. Ismét-eladókak külön árajánlat.

Gyümölcskivitel 155. Csongrád

Legfinomabb kék Erdész-krét

nedves és száraz fára, bőrre, vászonra, papírra stb. való íráshoz 5 kilogrammos ladakban s tucatonként is a legelőnyösebb árért

Betegh Pál

könyvkereskedésében, papír- és írószerek gyári raktárában Székelyudvarhelyt kapható.

Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján elintézi.

Hazai kifizető minőség!

Ikt. 7081. tkv. 1908.

HIRDETMÉNY.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közzé tétetik: miszerint a Kisküküllővölgyi helyi érdekű vasut Sóvárád—parajdi vonala számára az alább megnevezett határokból kisajátított területekről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínére a következő határnapok tüzetnek ki, ugymint: *Parajd községre nézve 1908. július hó 31. napjának d. e. 9 óra: Szováta vasuti állomásra.*

Az érdekeltek felhivatnak, miszerint netaláni észrevételeik a fennebbi határnapon a bizottság előtt előterjesszék, különben a kisajátítás és a felvett térfogat, ugy a feljegyzett szolgálmat s jogsultságok iránti kifogásaik többé tekintetbe nem jöhetnek.

Együttal felhivatnak mindazok, a kik a fennebbi határokból a kisküküllővölgyi h. e. vasut számára kisajátított területekért járó és az egyedi kimutatásban kitett kártalanítási összeg mennyiségére nézve ellenvetéseket tenni akornak vagy ezen összegre bármilyen alatti igényt tartanak; ezeket 1908. évi szeptember hó 17-ig ezen telekkönyvi hatóságnál annál bizonyosabban bejelentésük, minthogy a később jelentkezők, észrevételeire s igényeire semmi tekintet nem lévén, a kisajátítási és kártalanítási összeg annak és azon mennyiségben fog kiadni, a kinek nevére és a mely összeggel az az egyedi kimutatásban ki van téve, a bekebelezett vagy felülkebelezett tételek pedig ezentul a kisajátított területéről hivatalból le fognak töröltetni.

Az összeírás, térkép és egyedi kimutatás a telekhivatalban betekinthező.

Kelt Székelyudvarhely, 1908. június 27-én.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Gyarmathy Ferenc,
kir. tsvzéki e. bíró.

Szám: 2537—1908.

Pályázati hirdetmény.

A tordai „Szabó József”-féle kisebb magyar gazdasági iskolába való felvételre ezennel pályázat hirdettetik.

Az iskola célja az erdélyi részeken az ottani viszonyoknak megfelelő helyes gazdálkodás ismereteit terjesztetni, kis gazdákat saját birtokukon való önálló gazdálkodásra megtanítani, továbbá az ottani nagyobb gazdaságok számára megbízható s kellő gyakorlattal bíró előmunkásokat, béresgazdákat, tehenses számadókat stb. kiképezni.

A tanfolyam tartama két év.

Ez iskolába az 1908—9 ik tanévre 12 ingyenes növendék fog felvételt.

Az ingyenes növendékek az iskolában teljes ellátást élveznek, és kifejtett szorgalmukhoz képest havi 6—10 korona ruházati segélyben részesülnek.

A felvételi feltételek és együttal a felvételi kérvényhez csatolandó okmányok a következők:

- születési bizonyítvány, mely igazolja, hogy a felveendő 17-ik életévét betöltötte. Katonai szolgálat teljesítését tanúsító igazolvány a felvételnél előnyben részesít;
- orvosi bizonyítvány, mely az ép, erős, gazdasági munkára alkalmas testalkotot igazolja, és a himlő elleni sikeres újraoltást bizonyítja;
- elemi iskolai bizonyítvány annak igazolására, hogy a belépni óhajtó jól tud írni, olvasni s a négy alpművellettel számolni. Gazdasági ismétlő iskolát végzett egyének a felvételnél előnyben részesülnek;
- írásbeli nyilatkozat a belépni óhajtó szüleitől, esetleg ennek gyámjától, melyben azok arra kötelezik magokat, hogy a tanfolyam tartama alatt az iskolában elhelyezni engedik gyermekeiket;
- hatósági erkölcsi bizonyítvány;
- állami ingyenes helyre folyamodóknál hiteles irat, mely feltünteti a belépő apjának vagyoni állapotát és foglalkozását, a belépő növendék testvéreinek számát és életkorát, valamint azt a körülményt, hogy a folyamodó kisbirtokos fia is megelőzőleg apja vagy más gazdaságában foglalkozott;
- az iskolába való felvételnél torda és torda-aranyos vármegyei születésűek előnyben részesülnek, ha gazdák fia s megelőzőleg gazdaságban foglalkoztak.

Az ezen okmányokkal felszerelt és a m. kir. földmívelésügyi miniszter ur öngyémeltőségéhez címzett folyamodványok 1908. évi augusztus hó 15-ig a „Székelyföldi Miniszteri Kirendeltséghez” Marosvásárhelyre küldendők be.

Az iskola szervezeti, rend és fegyelmi szabályzata az érdeklődőknek a m. kir. földmívelésügyi miniszterium székelyföldi kirendeltséghez Maros-Vásárhelyre intézendő levélbeli megkeresésre díjtalanul megküldetik.

Maros-Vásárhely, 1908. évi június hó 15.

1—3. Székelyföldi miniszteri kirendeltség.